

Kære Cavling-komité,

Hermed indstiller jeg Jan Harkamp og Anders Rud for deres tv-dokumentar Svømmestjerner - under overfladen. De to tilrettelægges arbejde understreger nødvendigheden af at fastholde det kritiske blik på en verden, vi hylder og jubler med når det går godt, men som også rummer en skyggeside i sin evindelige jagt på gram, hundrededele og millimeter.

Dokumentaren som blev sendt på DR1 i april afdækker, hvordan grænseoverskridende træningsmetoder med ydmygelser og mobning gennem en årrække var en del af hverdagen for en række danske elitesvømmere. Svømmere helt ned i ungdomsrækkerne blev beordret til at stille op til offentlig vejning foran deres trænere og holdkammerater. For efterfølgende at måtte lægge øre til nedgørende bemærkninger fra trænerne, hvis ikke vægttabet var det ønskede.

Spiseforstyrrelser, pillemisbrug, varige alvorlige helbredsproblemer og i værste fald selvmordstanker var de alvorligste konsekvenser af metoderne. Ikke blot hos en enkelt stakkel, der ikke kunne klare mosten i et behårdt elitemiljø. Men som et fremherskende fænomen, som en lang række af Danmarks største svømmenavne stiller sig frem og fortæller om i detaljer i dokumentaren og på DR.DK i dagene og månederne efter.

Daværende Kulturminister Mette Bock krævede en redegørelse fra Danmarks Idrætsforbund for at få afdækket, hvad DIF har foretaget sig for at komme problemet til livs. Dette har ført til en uvildig undersøgelse foretaget af Kammeradvokaten som forventes offentliggjort ultimo 2019. Danmarks Idrætsforbund har efterfølgende mødtes med samtlige specialforbund for at øge fokus på problemet og det har blandt andet ført til en ændring i praksis i Danmarks Cykle Union.

Desuden har Danmarks Idrætsforbund indført en whistleblowerordning, hvor atleter og trænere anonymt kan henvende sig, hvis de mener, der foregår noget, som ikke er i orden.

I ugerne og månederne efter dokumentaren blev sendt fulgte en række yderligere afsløringer. Blandt andet af, at en tidligere landstræner gik uden om svømmelandsholdets sundhedsstab og selv uddelte piller og hverken svømmere eller sundhedsstab kunne få at vide, hvad pillerne indeholdt. En svømmer stod frem og fortalte om at være blevet nægtet behandling trods ekstreme smerter. Det blev også afsløret, at det ikke kun var kvindelige svømmere, som led overlast, da en tidligere mandlig landsholdssvømmer stod frem og fortalte om et liv med bulimi og depression efter tiden på svømmelandsholdet.

Dokumentaren og de efterfølgende afsløringer blev til på baggrund af interview med flere end 100 kilder og halvandet års vedholdende arbejde af Jan Harkamp og Anders Rud. Arbejdet har afsløret et systematisk misbrug af unge danske atleter og de menneskelige konsekvenser heraf. Det har sat et kritisk lys på de mulige konsekvenser af ukontrollerede elitemiljøer, som i parentes bemærket modtager millioner af offentlig finansieret støtte. Og det har sendt chokbølger gennem det danske idrætspolitiske system, og har allerede nu ført til en række ændringer af systemet. For dette arbejde fortjener Jan Harkamp og Anders Rud Cavlingprisen.